

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

Factors affecting the effectiveness of Teams in Secondary Schools under the Office of Secondary Educational Service Area 25

วัลลยา โคตรนรินทร์ (Wallaya Khotnarin)*

เสาวณี ตรีพุทธิรัตน์ (Saowanee Treputtharat, Ed.D)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยด้านผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีม ด้านกระบวนการของทีมและประสิทธิผลของทีม 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีม ด้านกระบวนการของทีมกับประสิทธิผลของทีม และ 3) ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครู จำนวน 291 คน การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะเวลา คือ ระยะเวลาที่ 1 เป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพื่อนำไปกำหนดเป็นข้อกระทงคำถามในแบบสอบถาม และระยะเวลาที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยายและเชิงอ้างอิง ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับปัจจัยด้านผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีม ด้านกระบวนการของทีมและประสิทธิผลของทีม อยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยด้านผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีม ด้านกระบวนการของทีมมีความสัมพันธ์สูงในทางบวกกับประสิทธิผลของทีม โดยรวมอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงลำดับ จากมากไปน้อย ดังนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างทีม การพัฒนาตนเอง คุณลักษณะและการยอมรับผู้นำ การสนับสนุนและไว้วางใจต่อกัน การปฏิบัติงานและการตัดสินใจภาวะผู้นำที่เหมาะสม การครองงาน การมีทักษะอย่างเพียงพอและหลากหลาย การตรวจสอบทบทวนผลงาน ความร่วมมือ และการให้ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์ การเปิดเผยและการเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและมีเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน และการติดต่อสื่อสาร

3. ปัจจัยด้านผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีม ด้านกระบวนการของทีมที่สามารถพยากรณ์ความมีประสิทธิภาพของทีมได้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างทีม การปฏิบัติงานและการตัดสินใจ คุณลักษณะและการยอมรับผู้นำ การพัฒนาตนเอง การครองงาน การสื่อสาร สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 83.4 โดยแสดงสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized score)

$$\hat{Y} = 0.174 + 0.237(X_{12}) + 0.221(X_{13}) + 0.167(X_1) + 0.148(X_{10}) + 0.131(X_4) + 0.086(X_8)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized score)

$$\hat{Z}_y = 0.267(Zx_{12}) + 0.261(Zx_{13}) + 0.164(Zx_1) + 0.142(Zx_{10}) + 0.138(Zx_4) + 0.095(Zx_8)$$

คำสำคัญ: ผู้นำทีม สมาชิกทีม กระบวนการของทีม ประสิทธิภาพของทีม ปัจจัยที่ส่งผล

Keyword: Team leader, Team member, Team process, Team efficiency, Factor affecting

* นักศึกษาลัทธิสุตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

The purposes of this research were to 1) study factors toward team leader, team member, team process and team efficiency, 2) study the relation among factors toward team leader, team member, team process and team efficiency, and 3) study factors that affected efficiency of team in secondary schools under the office of Secondary Educational Service Area 25. Sampling of 291 persons including school administrators and teachers. Research process was conducted through to 2 periods. The first period was the process of qualitative research in which aimed to raise the questions using interview form. Data was analyzed by content analysis. The second one was the period of quantitative research conducting with questionnaire. Data was analyzed through descriptive statistic and referable statistic included values of frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and multiple regression.

Research findings were as follows:

1. Level of factors toward team leader, team member, team process and team efficiency were affected at high level.

2. Positive relation was found between team efficiency and factors of team leader, team member, team process at high level with statistical significance at level of “.01”. So those factors were orderly arranged from moderate to high level of effect as follows: team interaction, self-development, characteristics and acceptance of leader, support and trustworthiness, work practice and decision, appropriate leadership, task responsibilities, having sufficient and diverse skills, checking and reviewing work result, cooperation and raising creative conflict, having an open-mind and facing problem for solving it, having clear objectives in accordance with goals and good communication.

3. Factors toward team leader, team member and team process which could be predicted team efficiency at 83.4% included team interaction, work practice and decision, characteristics and acceptance of leader, self-development, task responsibilities and good communication. Regression equations were exhibited in the format of Unstandardized Score and Standardized Score as follows:

Regression equation in the format of Unstandardized Score:

$$\hat{Y} = 0.174 + 0.237(X_{12}) + 0.221(X_{13}) + 0.167(X_1) + 0.148(X_{10}) + 0.131(X_4) + 0.086(X_8)$$

Regression equation in the format of Standardized Score:

$$\hat{Z}y = 0.267(Zx_{12}) + 0.261(Zx_{13}) + 0.164(Zx_1) + 0.142(Zx_{10}) + 0.138(Zx_4) + 0.095(Zx_8)$$

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการบริหารงานในองค์การเป็นการบริหารท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาอันเนื่องมาจากลักษณะของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมทั้งเป็นการบริหารงาน ยุคของสังคมข้อมูลข่าวสาร (Information Age) ความพร้อมขององค์การจึงอยู่ที่ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการบริหารองค์การยุคใหม่จึงจำเป็นต้องนำเอากลยุทธ์และเทคนิคการทำงานเป็นทีมมาใช้ในการบริหารงาน เพื่อ

เสริมสร้างความแข็งแกร่งให้สามารถเอาชนะคู่แข่งขั้นได้ด้วยเหตุนี้การบริหารองค์การยุคใหม่ไม่ว่าจะเป็นองค์การของไทยหรือองค์การของต่างประเทศ จึงเน้นที่การทำงานเป็นทีมเป็นหลัก เพราะเห็นว่าการทำงานเป็นทีมเป็นวิธีการทำงานที่มีประสิทธิผลมากที่สุด (สุนันทา เลาहनันท์, 2540)

เพราะฉะนั้นหากต้องการพัฒนาองค์การให้มีประสิทธิภาพก็ควรส่งเสริมพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิผล Gladstein (1987 อ้างถึงใน ภิญโญ มนุศิลาปี 2551) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของทีมประเมินได้จากองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ ด้านผลการปฏิบัติงาน หมายถึง การบรรลุเป้าหมายที่

กำหนดไว้ของทีม ซึ่งสะท้อนให้เห็นในรูปของผลผลิตและบริการทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ อีกด้านคือ ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของสมาชิกทีมซึ่งพิจารณาได้จากความพึงพอใจของสมาชิก โดยหมายความรวมถึงความพึงพอใจต่องาน ความพึงพอใจต่อทีม ความพึงพอใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างสมาชิกภายในทีม ความพึงพอใจในงานของสมาชิกทีมเป็นสิ่งสำคัญที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความมีประสิทธิผลของทีม เมื่อก้าวถึงประสิทธิผลของทีมแล้ว ทิศนา แยมณี (2545) กล่าวว่าไว้ว่าการทำงานเป็นทีมจะมีประสิทธิผลขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของปัจจัย ซึ่งองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1) องค์ประกอบด้านผู้นำทีม ทีมใดมีผู้นำที่มีคุณสมบัติที่ดี สามารถใช้ภาวะผู้นำได้เหมาะสมกับสถานการณ์แล้ว ทีมนั้นก็ย่อมบรรลุเป้าหมาย 2) องค์ประกอบด้านสมาชิกทีม การทำงานเป็นทีมต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงานทุกคนเป็นสำคัญ ดังนั้น สมาชิกทีมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยให้การทำงานเป็นทีมบรรลุเป้าหมาย และ 3) องค์ประกอบด้านกระบวนการทำงานของทีม ทีมใดก็ตามหากมีผู้นำที่ดี มีสมาชิกทีมที่เข้าใจ แต่ถ้ากระบวนการดำเนินงานไม่เหมาะสม ผลงานของทีมก็อาจไม่ดีเท่าที่ควร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เป็นองค์การทางการศึกษาที่มีขนาดใหญ่ ดำเนินงานภายใต้กรอบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นสถาบันทางการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนและมีภารกิจหลัก คือ การจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรมให้นักเรียนมีคุณภาพ บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร มีหน้าที่ประสานงานและบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด 84 โรงเรียน ให้บริการ 20 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ เน้นหลักการบริหารแบบกระจายอำนาจ โดยมุ่งให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางหรือเป็นฐานในการบริหารงานวิชาการบริหารงบประมาณ บริหารบุคลากรและบริหารทั่วไป กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และมีกลุ่มงานย่อยตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติในการบริหารจากมุมมองแบบเดิมมาสู่การบริหารจัดการในแนวทางใหม่ โดยเน้นหลักการกระจายอำนาจเอื้ออำนาจและเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ เน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อก่อ

ให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการปฏิบัติงานตลอดจน การส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศแห่งความสามัคคีและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อันร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ดังนั้นการนำแนวคิดเกี่ยวกับทีมมาใช้ในการดำเนินงานในโรงเรียนจึงมีความเหมาะสมภายใต้บริบททางการบริหารในยุคปัจจุบัน

จากความสำคัญของการทำงานเป็นทีมดังกล่าว ผู้วิจัยจึง มีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อนำสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีม ด้านกระบวนการของทีมและประสิทธิผลของทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีม ด้านกระบวนการของทีมกับประสิทธิผลของทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีม และด้านกระบวนการของทีมมีความสัมพันธ์กันสูงกับประสิทธิผลของทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
2. มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัจจัยด้านผู้นำทีม หมายถึง บุคคลที่มีความเหมาะสมในการนำทีมให้ทำงานบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ และได้รับการยอมรับจากทีมงาน ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะและการยอมรับผู้นำ 2) ภาวะผู้นำที่เหมาะสม

2. ปัจจัยด้านสมาชิกทีม หมายถึง ผู้ร่วมงานทุกคน ที่อยู่ในกลุ่ม หรือทีมงานมีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการดำเนินงานให้สำเร็จ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนางานให้ก้าวหน้า ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน ประกอบด้วย 1) การมีทักษะอย่างเพียงพอและหลากหลาย 2) การครองงาน

3. ปัจจัยด้านกระบวนการของทีม หมายถึง การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยในด้านพฤติกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การบำรุงรักษา และการแก้ปัญหา เพื่อให้การปฏิบัติงานของทีมดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและมีเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน 2) การติดต่อสื่อสาร 3) การเปิดเผยและการเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา 4) การสนับสนุนและความไว้วางใจต่อกัน 5) ความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือในทางสร้างสรรค์ 6) การปฏิบัติงานและการตัดสินใจ 7) การตรวจสอบทบทวนผลงาน 8) การพัฒนาตนเอง 9) ความสัมพันธ์ระหว่างทีม

4. ประสิทธิภาพของทีม หมายถึง ความสามารถของทีมที่จะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของทีมที่กำหนดไว้ และบรรลุความต้องการของสมาชิกในทีม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน ประกอบด้วย 1) ผลการปฏิบัติงาน 2) ความพึงพอใจของสมาชิกในทีม

5. ทีม หมายถึง กลุ่มบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ใช้ทักษะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงานขององค์การภายใต้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีพลังความผูกพันและตระหนักถึงบทบาทที่ต้องพึงพาพร้อมทั้งมีความรับผิดชอบเพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

6. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนของรัฐบาลที่จัดการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ในเขตอำเภอภูเวียง อำเภอหนองนาคำ อำเภอหนองเรือ อำเภอเวียงเก่า อำเภอชุมแพ อำเภอสีชมพู อำเภอภูผาม่าน

7. ครู หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการสอน ในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

8. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มี 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายซึ่งเลือกแบบเจาะจง โดยกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ ตัวแทนกลุ่มงาน จำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน หัวหน้างานวิชาการ 1 คน หัวหน้างานงบประมาณ 1 คน หัวหน้างานบริหารทั่วไป 1 คน หัวหน้างานบุคคล 1 คน โดยเป็นตัวแทนโรงเรียนขนาดกลาง 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 1 โรงเรียน

ระยะที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณ 5 ระดับ โดยมีประชากรและกลุ่มอย่างได้มาดังนี้

ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 747 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ R.V. Krejcie & D.W. Morgan (1970 อ้างถึงใน ประภาพร ศรีตระกูล, 2550) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Random Sampling) จากกลุ่มประชากรเพื่อให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบ่งตามขนาดของโรงเรียน แล้วนำมาสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ภายในแต่ละชั้นให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการ คือ 291 คน (งามนิตย์ ชาติทอง, 2545)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยด้านผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีม และด้านกระบวนการของทีม ซึ่งประกอบด้วย 13 ปัจจัย คือ (1) คุณลักษณะและการยอมรับผู้นำ (2) ภาวะผู้นำที่เหมาะสม (3) การมีทักษะอย่างเพียงพอและหลากหลาย (4) การครองงาน (5) วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและมีเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน (6) การติดต่อสื่อสาร (7) การเปิดเผยและการเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา (8) การสนับสนุนและความไว้วางใจต่อกัน (9) ความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือในทางสร้างสรรค์ (10) การปฏิบัติงานและการตัดสินใจ (11) การตรวจสอบทบทวนผลงาน

(12) การพัฒนาตนเอง (13) ความสัมพันธ์ระหว่างทีมตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของทีม ประกอบด้วย (1) ผลการปฏิบัติงาน (2) ความพึงพอใจ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากวัตถุประสงค์ การสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย จำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย (1) แบบสัมภาษณ์ จำนวน 15 ข้อ ใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) เพื่อจะนำไปกำหนดเป็นข้อกระทงคำถามในแบบสอบถาม (2) แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 50 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญและหาความเที่ยง (Reliability) โดยการนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.96

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็น 2 ระยะ ดังนี้

1) การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารและตัวแทนกลุ่มงาน เพื่อหาประเด็นที่จะนำมาสร้างเป็นข้อกระทงคำถามในแบบสอบถาม

2) การใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบทั้งความตรงเชิงเนื้อหา ภาษาและความเที่ยง จำนวน 291 ชุด ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างและแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน จำนวน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำไปกำหนดเป็นข้อกระทงคำถามในแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาจัดระบบ ถอดเทปบันทึกเสียงคำต่อคำ จัดพิมพ์ข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วทำความเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจากประสบการณ์ในการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ค่าทางสถิติสำเร็จรูป และค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการถดถอยพหุคูณ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้มีผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1) ระดับปัจจัยด้านผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีม ด้านกระบวนการของทีมและประสิทธิผลของทีมผลการวิจัยพบว่า ระดับ ปัจจัยด้านผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีม ด้านกระบวนการของทีมและประสิทธิผลของทีม มีปัจจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีม ด้านกระบวนการของทีมกับประสิทธิผลของทีม พบว่า ปัจจัยด้านผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีม ด้านกระบวนการของทีมทั้ง 13 ปัจจัย มีความสัมพันธ์กันสูงในทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 0.624 ถึง 0.837 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัย ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของทีมมี 6 ปัจจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 คือ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างทีม 2) การปฏิบัติงานและการตัดสินใจ 3) คุณลักษณะและการยอมรับผู้นำ 4) การพัฒนาตนเอง 5) การครองงาน 6) การติดต่อสื่อสาร ซึ่งสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของทีมได้ถึงร้อยละ 83.4 โดยแสดงสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ และในรูปแบบคะแนนมาตรฐานดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (Unstandardized score)

$$\hat{Y} = 0.174 + 0.237(X_{12}) + 0.221(X_{13}) + 0.167(X_1) + 0.148(X_{10}) + 0.131(X_4) + 0.086(X_8)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (Standardized score)

$$\hat{Z}_y = 0.267(Z_{x_{12}}) + 0.261(Z_{x_{13}}) + 0.164(Z_{x_1}) + 0.142(Z_{x_{10}}) + 0.138(Z_{x_4}) + 0.095(Z_{x_8})$$

2. อภิปรายผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาระดับปัจจัยด้านผู้นำทีม สมาชิกทีม กระบวนการของทีมและประสิทธิผลของทีมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าปัจจัยเหล่านี้ ส่งผลอย่างมากต่อประสิทธิผลของทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ภาวะผู้นำที่เหมาะสมค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.26) ทั้งนี้อาจ

เนื่องมาจาก ผู้บริหารและครูมองว่าทีมงานจะเกิดประสิทธิผล ได้ผู้นำทีมต้องมีความสามารถวางแผนการปฏิบัติงานอย่าง มีวิสัยทัศน์สามารถกำกับติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล การปฏิบัติงานของสมาชิกในทีมอย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นระบบ รวมทั้งผู้นำจะต้องมีการจัดบรรยากาศภายในทีมให้มีความอบอุ่น มีความเป็นมิตรเพื่อเอื้อต่อการทำงานร่วมกัน มีความสามารถในการใช้อำนาจนำสมาชิกให้ปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วง ด้วยดี ตามวัตถุประสงค์ของทีมงาน สอดคล้องกับ กัญญา โพธิ์วัฒน์ (2548) ที่ พบว่า พบว่าทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในโรงเรียนมีลักษณะสำคัญคือเป็นการร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นงานบุกเบิกที่พยายามให้ได้ผลงานที่ดีที่สุด เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่บุคคลอื่น การก่อตัวขึ้นของทีมมีพื้นฐานมาจากการรักษาเกียรติประวัติของโรงเรียน และการตอบสนองนโยบายตามสายงานบังคับบัญชา

2) ผลการวิเคราะห์ คำสัมพันธ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรด้านปัจจัยที่ส่งผล ทั้ง 13 ตัวคือ 1) คุณลักษณะ และการยอมรับผู้นำ 2) ภาวะผู้นำที่เหมาะสม 3) การมีทักษะ อย่างเพียงพอและหลากหลาย 4) การครองงาน 5) วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและมีเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน 6) การติดต่อสื่อสาร 7) การเปิดเผยและการเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา 8) การสนับสนุนและความไว้วางใจต่อกัน 9) ความร่วมมือและการใช้ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์ 10) การพัฒนาบุคลากร 11) การปฏิบัติงานและการตัดสินใจ 12) การตรวจสอบทบทวนผลงาน 13) ความสัมพันธ์ระหว่างทีม มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับประสิทธิผลของทีม โดยมี คำสัมพันธ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 0.486 ถึง 0.843 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าลักษณะ ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาเป็นความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรง นอกจากนี้ ยังพบว่า ตัวแปรต้นทั้ง 13 ตัวดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของทีมอยู่ในระดับสูง มี 10 ปัจจัย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างทีม 2) การพัฒนาตนเอง และ 3) คุณลักษณะและการยอมรับผู้นำ ทั้งนี้อาจมีผลมาจาก สมาชิกทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีการประชุมระหว่าง ทีมในโรงเรียนเพื่อปรึกษาหารือและวางแผนการดำเนินงาน ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ให้การประสานงาน สนับสนุน ช่วยเหลือ กันระหว่างทีมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การทำงานประสบผล สำเร็จ และได้มีการสนับสนุนให้บุคลากรครูพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะวิชาชีพประสบการณ์ในการทำงานอย่าง

ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ทักษะวิชาชีพด้วย วิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับงานวิจัย พูนทรัพย์ คำวิชา (2550) ที่ศึกษาการทำงานเป็นทีมที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอ จังหวัดอุดรธานี พบว่าการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับสูง และ มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ประสานงาน สาธารณสุขระดับอำเภอ โดยตัวแปรที่สามารถ พยากรณ์การปฏิบัติงานของคณะกรรมการประสานงาน สาธารณสุขระดับอำเภอ คือ การทำงานเป็นทีมการพัฒนา ตนเอง พัฒนาบุคลากร ด้านความร่วมมือและขจัดความขัดแย้ง อย่างสร้างสรรค์ ด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี และด้านภาวะผู้นำ ที่เหมาะสม

3) ผลจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) พบว่า มีปัจจัย 6 ตัวที่เป็นตัว พยากรณ์ที่ดี คือ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างทีม 2) การปฏิบัติงาน และการตัดสินใจ 3) คุณลักษณะและการยอมรับผู้นำ 4) การพัฒนาตนเอง 5) การครองงาน และ 6) การติดต่อสื่อสาร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ประสิทธิผลของทีมได้ถึง ร้อยละ 83.40 และมีปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของทีมที่ไม่ได้เป็นตัวพยากรณ์คือ 1) ภาวะผู้นำที่เหมาะสม 2) การมี ทักษะอย่างเพียงพอและหลากหลาย 3) วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และมีเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน 4) การเปิดเผยและเผชิญ หน้าเพื่อแก้ปัญหา 5) การสนับสนุนและความไว้วางใจต่อกัน 6) ความร่วมมือและการใช้ความขัดแย้งในการสร้างสรรค์ และ 7) ตรวจสอบทบทวนผลงาน แสดงให้เห็นว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลของทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จะต้องสัมพันธ์กับ ปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัยดังกล่าวนี้เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นหากมีข้อ จำกัดด้านทรัพยากรการบริหาร และต้องการเน้นเพื่อการ ส่งเสริม ก็จะต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมทั้ง 6 ปัจจัย มากกว่าปัจจัยอื่น ๆ เหมือนเป็นปัจจัยตัวแทนในการส่งเสริม ทั้ง 13 ปัจจัยนั้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัย พวงเพ็ญ หงส์อุปถัมภ์ไชย (2540) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิ ผลของทีมงานกลุ่มควบคุมคุณภาพของโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อประสิทธิผลของทีมงานกลุ่มควบคุมคุณภาพได้แก่ เป้าหมายของทีม บทบาทสมาชิก กระบวนการของทีม และ ความสัมพันธ์ระหว่างภายในทีม

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ข้อค้นพบระดับปัจจัย ด้านบทบาทสมาชิกทีมพบว่า ความร่วมมือและการให้ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 และโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกทีมมีการอุทิศตนเพื่อให้การปฏิบัติงานของทีมประสบความสำเร็จ ส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ของทีมอย่างเต็มที่ และมีการนำความขัดแย้งของสมาชิก ไปใช้ในทางสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของทีม

2) ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความมีประสิทธิภาพของทีมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 คือ ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ คุณลักษณะและการยอมรับผู้นำ การพัฒนาตนเอง การครองงาน การสื่อสาร ซึ่งสามารถ

พยากรณ์ได้ถึงร้อยละ 83.4 ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 และโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนระดับปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัย เพื่อส่งผลให้ผลการปฏิบัติงานของทีมในโรงเรียนเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรศึกษารูปแบบหรือตัวแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของทีม ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ กับหน่วยงานอื่น เช่น หน่วยงานทางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อหาตัวปัจจัยที่เหมาะสมกับบริบทการบริหารของหน่วยงานเหล่านั้น

2) ควรมีการศึกษาวิจัยในลักษณะที่เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ทั้งนี้เป็นการใช้แนวคิดทฤษฎีของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของทีม เพื่อเป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการทำงานของกลุ่มบุคคลในพื้นที่เป้าหมายอันจะเป็นการสะท้อนและยืนยันให้เห็นถึงคุณค่าของการใช้แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กัญญา โพธิ์วัฒน์. (2548). **ทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนประถมศึกษา : การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีสานราก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. งามนิษฐ์ ธาตุทอง. (2545). **สถิติเพื่อการวิจัย**. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทศนา แซมณี. (2545). **กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานเป็นทีมและการจัดการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาพร ศรีตระกูล. (2550). **แบบฝึกและเอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชา 217 720 ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา**. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พูนทรัพย์ คำวิชา. (2550). **การทำงานเป็นทีมที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอ จังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พวงเพ็ญ หงส์อุปถัมภ์ไชย. (2540). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของทีมงานกลุ่มควบคุมคุณภาพของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภิญโญ นภูนคิดส์. (2551). **การพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุนันทา เลาหนันท์. (2540). **การสร้างทีมงาน**. กรุงเทพฯ: ดี.ดี.บุ๊คส์ไตร์.